

Nihâvend Peşrev

NEY

Hâfız Kemal Tezergil

Usûlü : *Devr-i Kebir* [28 / 4]

1. *Hane* / (*Hane-i Evvel*) / (*Serhane*)

Hâfız

Kemal Tezergil

[1926 - 1996]

İstanbul'un son dönemdeki önemli seslerinden biri olup, mevlidhânlığı, kârılığı ve müsikimize olan katkısı ile önemli izler bırakmış bir zât-ı muhteremdir. Fatih Camii'nde, Arap Camii'nde, son olarak da Ağa Camii'nde müezzinlik görevlerinde bulunmuştur. Muzaffer (Ozak) Efendi Hazretlerinin ablasının oğludur. Hıfzını Fatih'de Köse Ömer Efendi'den tamamlamış, Mehmet Artekin Hoca'dan ve meşhûr Enderûnî Hâfız İsmail Efendi'den ta'lim ve kıraat dersleri almıştır. Arap Camii'nde ezanını dinleyip, kendisini fark eden Beyoğlu Ağa Camii İmam-Hatibi Rahmi Şenses hocanın tavassutuyla Ağa Camii'ne müezzin oldu. Rahmi Şenses Hoca anlatıyor :

'Birgün Arap Camii avlusunda oturken kulağıma güzel bir ezan sesi gelmişti. Bu sesi daha önce hiç duymamıştım. Ezanın okunuşu tavrı eski İstanbul tavrıydı, ses de gayet güzeldi. Namazdan sonra ezanı okuyan zât (Kemal Tezergil) ile cami avlusunda biraz görüştük. Bu görüşme esnasında Hacı Muzaffer Ozak'ın yeğeni olduğunu söyleyince birden içim ısınırverdi kendisine. Kendisine 'Benim imamı bulunduğum Ağa Camiine sizi alsam gelir misiniz' diye sordum. O da 'Gelirim' deyince hemen faaliyete geçtim. Merhûm Şeyh Cevad Efendinin gayreti ile Arap Cami'nden Ağa Cami'ine nakli temin edildi' Yine Rahmi Şenses Hocanın ifâdelerinden anlıyoruz ki Hâfız Kemal Tezergil üstadımız sesinin güzelliği ile yetinmek istemediğinden müsikî öğrenmek konusunda kararlıydı. İlk müsikî ta'lim ettiği üstadları, Câhid Gözkan ve Hulûsi Gökmenli idi. Bu iki üstadın da ön ayak olması ile Sadettin Heper'e talebe oldu ve ondan mevlevî âyinleri meşk etti. Bu sâyede Hâfız Kemal Tezergil klasik meşk zincirinin son kıymetli üstadlarından istifâde ederek müsikimizin hemen hemen bütün formlarına vâkıf oldu. Mesleği icâbi öğrendiklerini gerek camilerde gerek mevlid ve zikir meclislerinde tatbik etme imkânı buldu...

Üstadımızın önemli bir hizmeti de Diyanet İşleri Başkanlığının organize ettiği eğitim faaliyetleri çerçevesinde, müezzin efendilere ezan ve cami müsikisi talim etmesidir...

Muzaffer Efendi Hazretlerinin 1978 yılından itibaren davetli olarak gittiği birçok yurtdışı seyahatine iştirak etmiş ve başta Kur'an kıraati olmak üzere, okuduğu ezânlar, kasideler ve ilâhilerle bütün zikir meclislerinde unutulmaz izler bırakmıştır... Mevlevî âyinlerine vukûfiyeti sebebiyle, gerek Konya'daki gerek yurtdışındaki âyin-i şerifler na'thân ve okuyucu olarak defalarca iştirak etmiştir...

Dini formların hemen hepsinde mükemmel bir icrâya sahip idi. Sesi ve tavrı ile zikir, mevlid ve müsikî meclislerinde aranan bir zât idi... Önemli bir hususiyeti de tekkelerde zikir esnasında çok önemli bir yeri olan 'kelime-i tevhid esnasında perde kaldırma' ve 'kıyam ism-i celal zikri esnasında kaside okuma' gibi geçmişde bile pek az kişinin icrâ edebildiği usullere/formlara vâkıf olmasıdır... Yine son yıllarda neredeyse unutulmuş kadim bir İstanbul geleneği olan, Enderûn Usûlü Terâvîh'e de âşinâ idi. Uzun yıllar devâm eden müsikî eğitimi ve Allah vergisi kabiliyeti ile birçok besteler de yapmıştır...

Bunların çoğu ilâhî formunda olup, tesbit edilen bir mevlevî ayını bestesi de vardır... Aşağıda tesbit edebildiğimiz eserlerinin bir listesini bulacaksınız...

Rahmetullahi aleyh...

<http://nagmeiask.blogspot.com/2015/04/hafz-kemal-tezergil.html>

Kânûnî

Cüneyd Kosal

Türk müziğinin en kıdemli ustalarından Cüneyd Kosal'a ait olan, ulusal ve uluslararası müzik çevrelerinde "Cüneyd Kosal Arşivi" olarak bilinen nota arşivi İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansı Klasik Türk Müziği Yönetmenliği ve İSAM Kütüphanesi'nin iş birliğiyle 30 Kasım Salı günü düzenlenen açılış kokteyliyle ilgililere sunuldu. 150.000 nüsha notanın yanı sıra el yazması ve matbu nota kitaplarının yer aldığı arşivin açılış töreni, İSAM Kütüphanesi'nde, sanatçı Cüneyd Kosal ve seçkin bir davetli topluluğunun katılımıyla gerçekleşti. Arşivin tasnif ve düzenlenmesi önümüzdeki dönemde Sayın Cüneyd Kosal tarafından yapılmaya devam edilecektir.

Cüneyd Kosal'ın Hayatı

3 Kasım 1931 tarihinde, İstanbul'un Sultanahmet semtinde dünyaya geldi. Babası Vedat Bey'in görevi sebebiyle, tahsilini Bolu Feyz-i Cumhuriyet İlkokulu, İstanbul Şişli Ortaokulu ve Zonguldak Mehmet Çelikel Lisesi'nde tamamladıktan sonra İstanbul Tıp Fakültesi'ne başlayan Cüneyd Kosal, müsikî hayatına verdiği önemden dolayı eğitimini yarım bıraktı. Annesi Sacide Hanım, müsikî ile meşgul olmuş, bir müddet konservatuara devam etmiş sanatkâr ruhlu bir hanımdır. İlkokul yıllarından itibaren güzel bir sese sahip olduğu için çevresinden de teşvik gören Cüneyd Kosal, lise son sınıfında eline geçen kanun sazını çok sevdi ve kısa zamanda bildiği şarkıları çalabilecek duruma geldi. Üniversite yıllarında ses sanatçısı olarak Üsküdar Müsikî Cemiyeti, Üniversite Korosu ve özel topluluklarda müsikî çalışmalarını sürdürdü. Üniversite Korosu şefi Nevzat Atlığ tarafından kanun çaldığı öğrenilince, sazadeler arasında giren Kosal bu tarihten itibaren ses sanatçılığını bıraktı ve kanun sanatçılığına ağırlık verdi. Askerlik hizmetinden sonra, İstanbul Radyosu müzik yayınlarında memur olarak görev aldı. Cüneyd Kosal'ın; nişâbur makamında bir Mevlevî âyini, üç saz eseri, ferahnâk-aşiran makamında beste, ağır semâi, yürük semâiden oluşan bir takımı, bir durak, altı şarkı, iki köçekçe ve altmış sekiz ilâhî olmak üzere toplam seksen dört eseri mevcuttur. Kendi tertiplemediği Yapı Kredi Bankası Yayınları'ndan 1986 baskılı İlahiler, Kültür Bakanlığı'nca 1991 yılı baskılı Yunus İlahileri Güldestesi, Marifet Yayınları tarafından 1994 yılında basılan 99 Makamda İlahiler olmak üzere üç kitabı vardır. Kendisi hakkında, Sertaç Tezeren tarafından önce tez olarak hazırlanıp sonra 2007 yılında CD eki ile kitap haline getirilen Cüneyd Kosal Sanatı ve Hayatı adlı bir biyografi çalışması bulunmaktadır.

Kaynak : <http://www.isam.org.tr>

Devr-i Kebir Usûlü

"Büyük devir/usul" anlamına gelen bu tabir 28 zamanlı bir büyük usulün adıdır. Bir yürük semâi, iki sofan ve yine bir yürük semâi, iki sofanın bir araya gelmesinden meydana gelmiş olup (6+4+4+6+4+4=28) 28/8'lik birinci ve 28/4'lük ikinci mertebeleri kullanılmıştır. Bunlardan yaygın şekilde kullanılan ikinci mertebeye karşılık bilhassa Mevlevî âyinlerinin üçüncü selâmlarının ölçüldüğü birinci mertebeye bunun dışında çok az rastlanır.

XV. yüzyıldan bu yana pek çok eserin ölçüldüğü devr-i kebir usulünün ikinci mertebesi, zaman içinde ilk şeklindeki bazı vuruşlarının velvelelendirilmesi (küçük vuruş parçalarının ayrılması) suretiyle velvelelendirilmiş şekli icra edilmektedir. Bu değişiklik sebebiyle usulün yapısı 6+4+4+6+4+4 yerine 6+4+6+4+4+4 tarzına dönüşmüş kabul edilebilir. Usul mertebelerinin şematik olarak gösterildiği aşağıdaki şekilde usulün eski yapısı çizimin altında belirtilmiştir.

Âhenkli ritmik bir yapıya sahip olan bu usul, özellikle peşrevler başta olmak üzere kâr, beste, Mevlevî âyinlerinin üçüncü selâmları, tevşih ve bazı ilâhilerde kullanılmıştır. Ancak usulün bestelerde kullanılışı ayrı özellik gösterir. Devr-i kebir usulüyle daha çok "ikinci beste"ler ölçülmüştür. Bunlarda bir mısra iki usulden meydana gelir; mısraı takip eden terennüm kısmı da bir veya iki usulden teşekkül eder. İki usulden oluşan terennümlerin birinci usulünde îkâi (ritmik/usuli) terennüm, ikincisinde mısraın sonundan alınmış bir bölüm yer alır. Terennümün bir usul tuttuğu bestelerde ise sadece lafzî terennüm bulunur. Buna göre devr-i kebir usulüyle ölçülmüş bestelerde her hâne bir usullü terennümlerde üç usul, iki usullü terennümlerde de dört usulden meydana gelir.

Muzaaf Devr-i Kebir: Eski nazariyat kitaplarında devr-i kebir usulü 14 zamanlı olarak gösterilmiş ve 14/2 ile 14/4'lük iki mertebesinin olduğu belirtilmiştir. Bunlardan 14/2'lik mertebenin günümüzdeki 28/4'lüğe, 14/4'lük mertebenin de 28/8'lik mertebeye karşılık olduğu görülmektedir.

Devr-i Kebir Darb Usûlü

- 1 . Darb : (Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 2 . Darb : (Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 3 . Darb : (Te-Ek) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 4 . Darb : (Düm) / [1 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 5 . Darb : (Tek) / [1 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 6 . Darb : (Te) / [1/2 Zamanlı ve Zayıf]
- 7 . Darb : (Ke) / [1/2 Zamanlı ve Zayıf]
- 8 . Darb : (Düm) / [1 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 9 . Darb : (Te-Ek) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 10 . Darb : (Te-Ek) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 11 . Darb : (Te-Ek) / [2 Zamanlı ve Zayıf]
- 12 . Darb : (Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 13 . Darb : (Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 14 . Darb : (Ta-Aa) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 15 . Darb : (He-Ek) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 16 . Darb : (Te) / [1 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 17 . Darb : (Ke) / [1 Zamanlı ve Zayıf]
- 18 . Darb : (Te) / [1 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 19 . Darb : (Ke) / [1 Zamanlı ve Zayıf]

Kaynak :

- 1) ' Türk Musikisinde Usuller ve Kudüm ', M. Hurşit UNGAY
- 2) ' Türk Müsikisi Nazariyatı ve Usulleri-Kudüm Velveleleri ' İsmail Hakkı ÖZKAN (1941- 2010)